

2514: 40-41) ชีวิตในมหาวิทยาลัยจึงขึ้นอยู่กับนิสิตนักศึกษาเป็นสำคัญว่า จะพิจารณาและเลือกใช้ชีวิตของตนไปในลักษณะต่าง ๆ ตามต้องการ หากนิสิตนักศึกษาใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรี ปราศจากความรับผิดชอบในตนเอง ไม่รู้จักเลือกใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะนำผลเสียหายมาสู่ตัวเองได้ และในทางตรงกันข้าม ถ้าหากนิสิตนักศึกษาเลือกใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างเหมาะสมแล้ว ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในชีวิต ได้รับการหล่อหลอมความรู้ ความคิดให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ และคุณลักษณะพึงประสงค์พร้อมจะออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้ด้วยดี ชีวิตนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยตลอดระยะเวลาประมาณ 4 ปีนั้น ย่อมมีคุณค่าและความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง แม้แต่อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยเยล อาร์เธอร์ ที. แชนด์เลอร์ (Cowley and Waller 1979: 376) ยังกล่าวไว้ว่า ที่มหาวิทยาลัยเยลนั้น คุณค่าทางการศึกษา ขึ้นอยู่กับการใช้ชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนการสอนในสถาบัน (at Yale the value of education is due to college life even more than to college instruction) การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยยังมีผลต่อการดำเนินชีวิตหลังจากที่จบการศึกษาแล้ว สลักชัย ศิวรักษ์ ได้ยอมรับว่าชีวิตในระบบโรงเรียนเอื้อประโยชน์ต่อตัวเขาเองประมาณร้อยละ 30 เท่านั้น และในขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในประเทศอังกฤษที่มหาวิทยาลัยแลมปีเตอร์นั้น ทำให้ผมเพื่อนทรกใครกันมาตลอดจนถึงเวลานี้ (พระประชา ปสนนธมโม, บรรณาธิการ 2526: 44-49) ชีวิตในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในเวลาต่อมาภายหลังจากที่จบการศึกษาแล้ว สมคิด ศรีสังคม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527: 375) ซึ่งเป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ได้รับปริญญาธรรมศาสตรบัณฑิต เมื่อปี พ.ศ. 2484 และนิติศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อปี พ.ศ. 2503 ได้กล่าวถึงชีวิตภายหลังจากที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เอาไว้ในบทความเรื่อง "รำลึกความหลัง" ว่า

แม้พวกเราจะแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพอยู่คนละแห่งหน ในสาขาอาชีพต่างกัน ทว่าราชอาณาจักร จนกระทั่งบัดนี้ ซึ่งต่างก็มีอายุอานามกว่า 5 รอบ หรือบางคน 6 รอบแล้ว และได้ล้มหายตายจากกันไปมากแล้วก็ตาม พวกเราที่ยังอยู่ก็ยังคงเกาะกลุ่มกันเรื่อยมา โดยเรียกกลุ่มของตนว่า "ธ.บ. 84" นัดพบปะสนทนา รับประทานอาหารและรำพึงถึงความหลังกันเป็นประจำทุกเดือน... บางครั้งก็เชิญอาจารย์เก่าแก่ที่เคารพของเรามาร่วมควว... นอกจากนี้ เมื่อนวนเวลาวันเวียงมาถึงวันที่ 23 มีนาคม ซึ่งเป็นวัน

คล้ายวันรับปริญญาของพวกเรา เราควรร่วมกันทำบุญเลี้ยงพระ อุทิศผลบุญให้แก่เพื่อนร่วมรุ่น
ผู้จากเราไปก่อน เป็นประจำทุกปี

สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมความรู้ ความคิด ทั้ง
ในด้านสติปัญญาและพัฒนาการทางสังคม จากผลการวิจัยเรื่อง "การเรียนรู้ทางการเมืองของ
นักเรียนนายร้อยทหารบกไทย" (ทรศันย์ ปัจจุสานนท์ 2519: 257-263) พบว่า นักเรียน
นายร้อยพระจุลจอมเกล้าในทุกชั้นปี ต่างก็มีทัศนคติที่เป็นเผด็จการด้วยกันทั้งนั้น บทสรุปของ
การวิจัยนี้ได้กล่าวว่ นักเรียนนายร้อย จปร. นั้น จะมีความคิดทางการเมืองเป็นไปในทางใด
ก็ขึ้นอยู่กับระบบการอบรมเรีนรูจากสังคม (Socialization) ภายในโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้านั่นเอง ความคิดและทัศนคติของนักเรียนนายร้อยจปร. ที่ได้รับการอบรมสั่งสอน
เมื่อเขาอยู่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านั้น จะส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเขาทั้ง
ในระยะก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา และภายหลังจบการศึกษาไปแล้ว เนื่องจากระบบการอบรม
สั่งสอนภายในโรงเรียนที่เน้นให้เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคัมภีร์อ่าวโส และบังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด
โดยไม่มีการโต้แย้งใด ๆ ตลอดจนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือไม่กล้าวิจารณ์การกระทำ
ของบังคับบัญชาซึ่งแม้จะเห็นว่ากระทำไปไม่ถูกต้องก็ตาม ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า สถาบันการ
ศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทนของการอบรมทางสังคม (Socializing agents) ย่อมมีอิทธิพลและ
สามารถที่จะจัดกระบวนการต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้และปลูกฝังทัศนคติ คุณค่า คุณธรรมต่าง ๆ ที่มี
ผลต่อตัวนิสิตนักศึกษาและต่อสังคมโดยส่วนรวมด้วย โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนและ
กิจกรรมนอกหลักสูตรที่นิสิตนักศึกษาได้เข้าร่วมตลอดระยะเวลาที่ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งกิจกรรม
นอกหลักสูตรนั้นย่อมมีถึงคุณค่าว่าเป็นหลักสูตรแอบซ่อน หรือ หลักสูตรอำพราง (hidden
curriculum) (โพสุรีย์ สีนลาร์ตัน 2526: 39) ที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างคุณค่าให้กับ
ชีวิตนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย นอกจากจะดำเนินการตามภารกิจของสถาบันแล้ว ยังได้จัดบริการและ
สวัสดิการต่าง ๆ ให้กับนิสิตนักศึกษา เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาในการศึกษา
ค้นคว้าความรู้ เฝงพบนในด้านสติปัญญาและพัฒนาการทางสังคม มหาวิทยาลัยบางแห่งได้จัดบริการ
หอพัก เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้าน
วิชาการและพัฒนาการทางสังคม แต่ก็มีบางแห่งว่าการใช้ชีวิตและกิจกรรมนิสิตนักศึกษาบางประการ
ไม่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ หรือเกิดประโยชน์ด้านความคิด ความรู้ทางวิชาการและสังคม

มีการจับกลุ่มเล่นการพนันหรือเสพยาเป็นประจำในหอพัก (มติชน 2527: 1,12) การต้อนรับ
 น้องใหม่ในหอพักด้วยการบังคับให้วัดพนมมากเกินไปเป็นผลให้กลามนื้อแขนงจักชาติ (มติชน 2525:
 1,12) หรือแม้แต่การทะเลาะวิวาทระหว่างนิสิตนักศึกษาด้วยกันภายในหอพัก การลักขโมยทรัพย์สิน
 ภายในหอพัก หรือแม้กระทั่งการฉ้อโกงเปลี่ยนปลอกอาร์มในหอพัก และออกเที่ยวผู้หญิง
 (โกลบอล คิมทอง 2518: 55) ทนนิสิตศึกษาในมหาวิทยาลัยประพฤติปฏิบัติ นอกจากแล้ว

การจัดกิจกรรมทั่วไปในมหาวิทยาลัยหลายประการก็เป็นไปในลักษณะที่ไม่เหมาะสม กิจกรรมการ
 ต้อนรับน้องใหม่ทนนิสิตศึกษารุนแรงรอกเหล่านิสิตนักศึกษาชายที่เป็นรุ่นน้อง จนมีเมฆาชาติสติ แล้ว
 สั่งให้รุ่นน้องถอดกางเกงเปลือยเปล่า จนเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ (มติชน 2525: 1,12)
 หรือการขัดแย้งระหว่างนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งกับรุ่นพี่ เนื่องจากนักศึกษาใหม่ชั้นปีที่หนึ่งต้องการให้
 รุ่นพี่มเลิกระบบอาวุโส จนเกิดเหตุการณ์ตึงเครียด มหาวิทยาลัยต้องสั่งปิดเรียนและโทรเลขให้
 ผู้ปกครองมารับตัวนักศึกษากลับ (สยามรัฐ 2517: 1,16) ชีวิตนิสิตศึกษาในมหาวิทยาลัย
 ภาเป็นเช่นนี้แล้วย่อมจะส่งผลถึงอนาคตของนิสิตศึกษาเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว และเป็นผล
 กระทบต่อสังคมต่อไปด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งมหาวิทยาลัย จะต้องอบรมขัดเกลาและปลูกฝัง
 วัฒนธรรม อันดีงามให้แก่ นิสิตศึกษาในสถาบัน เพื่อให้เจริญงอกงามทั้งในด้านสติปัญญาและ
 มีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ตลอดระยะเวลาที่ นิสิตศึกษาได้ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย

การที่ นิสิตศึกษาไม่รู้จักพิจารณาตัดสินใจและเลือกใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่าง
 ถูกต้องนั้น ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาและความสูญเสียต่าง ๆ ได้มากมาย ผลการศึกษาของ
 ประชุมสุข อาชีวอารุง และคณะ (สมหวัง พิชัยานวัฒน์ ผู้แปล 2523: 68-83) ได้พบว่า
 สาเหตุการตกรอกจากมหาวิทยาลัยกลางคนที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของ นิสิตศึกษา คือ
 การแบ่งเวลาไม่เหมาะสมและไม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนคิดเป็นร้อยละ 27 สาเหตุนี้เนื่องจาก
 ไม่ได้ถือใช้เวลาให้กับการศึกษาเล่าเรียนกล่าวคือ ไม่คหนังสือ ไม่ทำการบ้าน ไม่เข้าห้องเรียน
 หรือขาดเรียนเพราะเพื่อนชวนไปเที่ยวดื่มเหล้า สูบหรี่ และเล่นการพนัน เป็นต้น

ส่วนสาเหตุรองลงมาก็คือ หันคิดต่อวิชาและคณะที่เรียนไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 20 เพราะ
 ไม่ชอบวิชาที่เรียน ไม่ชอบคณะที่เรียน เลือกวิชาไม่ตรงกับความสามารถ เลือกแผนกไม่ตรงกับความ
 ถนัดของตนเอง รู้สึกว่าคณะที่ตนสังกัด ไม่เป็นที่ยกย่อง ไม่ชอบวิธีการสอนของอาจารย์ ขาดความ
 สัมพันธ์กับอาจารย์ และอุปสรรคการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

สาเหตุอื่น ๆ มีความใกล้เคียงและลดหลั่นกันไปตามลำดับคือ กิจกรรมนิสิตนักศึกษา ซึ่ง
มีทั้งนิสิตนักศึกษาที่รวมกิจกรรมมากเกินไปจนไม่มีเวลา และอีกพวกหนึ่งไม่ชอบระบบกิจกรรมนิสิต
นักศึกษาของมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่ชอบเรียนตามภาคเป็นร้อยละ 10 ปรับตัวเข้ากับการเรียนชั้น
มหาวิทยาลัยไม่ได้คิดเป็นร้อยละ 10 มีพหุความรู้ในระดับมัธยมศึกษาไม่ดีตลอดจนสติปัญญาไม่
เอื้ออำนวยให้เรียนในระดับอุดมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 12 ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดียากจนต้อง
หางานพิเศษทำ ทำให้ไม่มีเวลาดูหนังสือสอบ เป็นทุกข์เรื่องความยากจน จนเรียนหนังสือไม่ได้
คิดเป็นร้อยละ 8 สาเหตุอื่นเนื่องมาจากสุขภาพไม่ดีคิดเป็นร้อยละ 5 และที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม
แก่การศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 2

นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุอื่น ๆ เฉพาะราย อาทิเช่น ทุจริตในการสอบ ออกหักจนเรียน
ไม่ได้ ได้ทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ และระบบการประเมินผลแบบหน่วยกิตโดยเฉพาะวิชาพื้นฐานที่
นิสิตนักศึกษาหลายคณะมาเรียนร่วมกัน

ในปัจจุบัน นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีอยู่เป็นจำนวนมาก และนับวัน
จะเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุก ๆ ปี รัฐต้องจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาใน
จำนวนวงเงินที่สูงมาก จากสถิติปีการศึกษา 2524 จำนวนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีและ
ปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีจำนวน 718,832 คน และรัฐได้จัดสรรงบประมาณให้เป็น
จำนวน 4,709 ล้านบาท คิดเป็นจำนวนประมาณร้อยละ 0.60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 224-225) สถาบันอุดมศึกษาตลอดจนนิสิต
นักศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เพื่อแสวงหาความรู้และ
ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นผลดีต่อตัวเองและสังคมโดยส่วนรวม
ให้สัมพันธ์กับสังคมได้จัดสรรทุนและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการอุดมศึกษา นิสิตนักศึกษาเป็นทรัพยากร
ที่สำคัญของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นผู้นำในการปรับปรุงแก้ไข
ปัญหาและพัฒนาสังคมให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตนักศึกษาใน
ปัจจุบัน ย่อมมีความสำคัญและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคตด้วย

ชีวิตนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีความสำคัญต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมให้ นิสิต
นักศึกษามีคุณลักษณะ และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์อย่างยิ่ง แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันยังมีนักศึกษา
เร่ร่อนไว้มากนัก เป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากมหาวิทยาลัยต้องการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายและปรัชญาที่กำหนดไว้ นิสิตวิทยาลัยควรจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ

ชีวิตนักศึกษาในสถาบันว่า นักศึกษาคำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยกันอย่างไร เหตุใดจึง
 คำเนินชีวิตเช่นนั้น มีปัจจัยหรือสิ่งกีดขวางใดทำให้ประพฤติตัวดังที่เป็นอยู่ เพื่อนำขอมูลเหล่านี้
 มาพิจารณากำหนดเป็นแนวทางและวางนโยบายในการจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษา
 ให้ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยไปในทางสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ทั้งนี้เพื่อ
 สถาบันอุดมศึกษาจะได้ผลสัมฤทธิ์ตามคุณลักษณะที่เป็นศิษย์ (educated man) โดยแท้จริง

ความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวมาแล้วน ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษา ชีวิตนักศึกษา
 ในมหาวิทยาลัยว่า นักศึกษาคำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างไร มีอะไรที่เป็นปัจจัยหรือ
 แรงกดดันให้ดำเนินชีวิตเช่นนั้น โดยจะศึกษาชีวิตนักศึกษาในทหมิติ ผู้วิจัยได้พิจารณาจัด
 ขอมูลที่จะศึกษาออกเป็นด้านต่าง ๆ ไว่ดังนี้คือ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านวัฒนธรรม
 และประเพณี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านการเมืองการปกครอง ขอมูล
 ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา ตลอดจน
 นักศึกษาที่ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วย

เหตุผลและแรงจูงใจในการเลือกชุมชนที่จะศึกษา

ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกศึกษา ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้วยเหตุผลและ
 แรงจูงใจที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ในปี พ.ศ. 2528 มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน
 5,435 คน (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2528: 13-16) มีจำนวนนักศึกษาที่พกอยู่ในหอพักนักศึกษา
 ของมหาวิทยาลัยเป็นจำนวน 4,172 คน (สถิติสำนักงานหอพักนักศึกษา ปี พ.ศ. 2528) หรือ
 คิดเป็นร้อยละ 76.76 ของนักศึกษาทั้งหมด ซึ่งนับว่าโดยส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาเกือบทั้งหมด
 พกอยู่ประจำในหอพักของมหาวิทยาลัย ทำให้สะดวกต่อการที่จะรวบรวมขอมูลชีวิตนักศึกษาใน
 มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่นตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดขอนแก่น
 ประมาณ 4 กิโลเมตร ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนหรือสังคมมหาวิทยาลัย
 ที่แยกออกไปจากชุมชนเมือง ซึ่งผู้วิจัยสามารถศึกษารวบรวมขอมูลได้ในขอบเขตที่ชัดเจน

3. มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนทั้งหลายคณะ
หลายสาขาวิชา ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่น โดยทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ขอมลหได้
จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาสนับสนุนและส่งเสริมเกี่ยวกับชีวิตนักศึกษา
ในมหาวิทยาลัยมหาลัยสภาแวดล้อมหลายคลึงกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นในทหมิติ โดยแยกมตออกเป็น ด้าน
การดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา
และด้านการเมืองการปกครอง ทัศนศึกษาประเภทปฏิบัติอยู่
2. เพื่อศึกษาสาเหตุหรือปัจจัยทำให้ให้นักศึกษาใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยตามทประเภท
ปฏิบัติอยู่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยม่งศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นในภาคต้นปีการศึกษา 2528 และ
ม่งศึกษาชีวิตนักศึกษาในทหมิติ ทัศนศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาชีวิตนักศึกษออกเป็น 6 มติ
คือ ชีวิตนักศึกษาด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ชีวิตนักศึกษาด้านวัฒนธรรมและประเพณี ชีวิต
นักศึกษาด้านสังคม ชีวิตนักศึกษาด้านเศรษฐกิจ ชีวิตนักศึกษาด้านการศึกษา และชีวิตนักศึกษาด้าน
การเมืองการปกครอง

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การพักอาศัยในหอพักนักศึกษาในฐานะนิตและพักในห้องเดียวกันกับนักศึกษาทำให้
ผู้วิจัยมีสถานะและบทบาทเช่นเดียวกันกับนักศึกษาในหอพัก ต้องปฏิบัติตามกฎและระเบียบของหอพัก
ทำให้ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในการออกสังเฏการณ์ หลังช่วงเวลาการปิดหอพักนักศึกษาหนึ่ง นอกจากนี้
การพักอยู่รวมห้องเดียวกันกับนักศึกษาทำให้ต้องระมัดระวังในเรื่อง สถานทบนทก

แบบบันทึกภาคสนามบันทึกข้อมูลประจำวันและการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีผล
กระทบต่อพฤติกรรมของกลมชนนักศึกษา แต่การพักอาศัยในหอพักในฐานะนิสิตและพักรวมห้องกับ
นักศึกษานิดโอเอประโยชน์ต่อหญิง คือ นักศึกษาในหอพักมีความรู้สึกภูมิใจในฐานะนิสิตนักศึกษา
มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ช่วยให้การสร้างความสัมพันธ์และสนิทสนมได้ในเวลารวดเร็ว
แม้ว่าระดับการศึกษาของหญิงจะสูงกว่านักศึกษาในหอพัก ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการสร้าง
ความสัมพันธ์ เนื่องจากหญิงพยายามวางตัวไม่ให้เกิดความแตกต่าง และมีความสภาวะ
อ่อนน้อมกอมตน วางตัวเป็นพี่เขากับน้องได้ และระดับการศึกษาที่เหนือกว่านิดโอเอประโยชน์
ต่อการเก็บข้อมูล คือ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ นักศึกษาเข้ามาขอรับการปรึกษาในค่านิยมวิชาการ
และปัญหาส่วนตัวนักศึกษาไม่อาจจะไปขอคำปรึกษาจากเพื่อนได้

2. การศึกษาในแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ จะต้องอาศัยความรู้ บุคลิกภาพของหญิง
เป็นอย่างมาก ต้องมีความรู้ในเรื่องวิธีการวิจัย ต้องปรับตัวและบุคลิกภาพให้เหมาะสม
สอดคล้องกับชุมชนศึกษา โดยเฉพาะกับกลมชนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งมีความแตกต่างกัน
ในค่านิยม ทัศนคติต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งหญิงไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับนักศึกษาบางคนได้
เนื่องจากต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพบางอย่างเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และศึกษาวิธีการ
ที่จะเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ด้วย เช่น การออกเที่ยวในเวลาว่าง การเข้าร่วมกิจกรรม
ทางศาสนาและกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจ เป็นต้น และหญิงจะต้องอาศัยความเฉลียวฉลาด
ไหวพริบปฏิภาณในการซักถาม และตอบคำถามของนักศึกษาดูแล เนื่องจากนักศึกษาเป็นกลมชน
ที่มีการศึกษาสูง ฉลาดและมีสติปัญญา ดังนั้น การทำวิจัยเชิงคุณภาพหญิงจะต้องผ่านการฝึกฝน
และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มาแล้วเป็นอย่างดี ซึ่งในเรื่องนี้หญิงยังขาด
ความรู้และประสบการณ์อย่างมาก

3. การศึกษาชีวิตนักศึกษายาย หญิงไม่สามารถเข้าไปศึกษาและสร้างความสัมพันธ์
ได้อย่างใกล้ชิดในหอพัก การขอความร่วมมือนักศึกษายายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงมีข้อจำกัด
อย่างมากนักศึกษาไม่สามารถเก็บรายละเอียดของข้อมูลได้ตามที่หญิงต้องการ แต่จะเป็นผลดี
เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลส่วนตัวของเพื่อนนักศึกษาดูแลกัน ทำให้ความไว้วางใจและการ
บอกข้อมูลให้เป็นจริงให้เป็นอย่างดีโดยไม่บิดบัง

4. ผู้วิจัยมีสถานะและบทบาทจริง เป็นข้าราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำให้ บางโอกาสต้องจำกัดขอบเขตในการเก็บข้อมูล และจะต้องระมัดระวังตนเองในสถานะและบทบาทจริงนั้นจะมีผลต่อการเก็บข้อมูล แต่สถานะและบทบาทนอกเหนือจากการศึกษา ติดตามและตรวจสอบ ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

5. ชมรมศึกษามืออาชีพกว้างขวาง มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีสหพันธ์ประมาณ 5,000 ไร่ ประกอบด้วยคณะวิชา 12 คณะ มีนักศึกษาประมาณ 6,000 คน มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ที่เป็นกิจกรรมภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กิจกรรมในและนอกหลักสูตร กิจกรรมของนักศึกษา และมหาวิทยาลัย บางครั้งมีกิจกรรมจำนวนมากเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยไม่สามารถ ติดตามสังเกตการณ์ได้ตามต้องการ จึงต้องพิจารณาเลือกศึกษาได้เพียงอย่างเดียว ทง ๆ ที่ กิจกรรมอันมีความสำคัญ เช่น เดียวกัน และในบางครั้งผู้วิจัยต้องติดตามและไปเก็บข้อมูลนอก มหาวิทยาลัยหรือออกไปต่างจังหวัด ทำให้ขาดการสังเกตการณ์กิจกรรมในมหาวิทยาลัย ในช่วงนั้นด้วย การติดตามซักถามจากบุคคลอื่น อาจจะทำให้ได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์เพียงพอตามที่ต้องการ หรือข้อมูลที่สำคัญบางอย่างอาจจะขาดหายไปได้

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ชีวิตนักศึกษา หมายถึง แนวทางและวิธีการในการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของ นักศึกษาที่สอดคล้องประเพณีและปฏิบัติ

นักศึกษา หมายถึง ผู้กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2528

ชีวิตนักศึกษาด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง แนวทางและวิธีการดำเนิน ชีวิตความเป็นอยู่นักศึกษาประพฤติปฏิบัติโดยทั่วไป ในแต่ละวัน หรือที่เป็นมาตรฐานทั่วไปใน หม่นักศึกษา เช่น การรับประทานอาหาร การนอน การออกกำลังกาย เป็นต้น

ชีวิตนักศึกษาด้านวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง แนวทางและวิธีการดำเนินชีวิตที่ นักศึกษานิยมยึดถือประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียมในมหาวิทยาลัย เช่น ประเพณีการรับน้องใหม่ ประเพณีการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

ชีวิตนักศึกษาด้านสังคม หมายถึง แนวทางและวิธีการดำเนินชีวิตที่นักศึกษาประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน ความสัมพันธ์กับอาจารย์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น

ชีวิตนักศึกษาด้านเศรษฐกิจ หมายถึง แนวทางและวิธีการการประพฤติปฏิบัติของนักศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนรายได้ของนักศึกษา เช่น การใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ค่าใช้จ่ายในการศึกษาหรือการแสวงหาความรู้ และความบันเทิง

ชีวิตนักศึกษาด้านการศึกษา หมายถึง แนวทางและวิธีการการประพฤติปฏิบัติของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียน เช่น การเข้าฟังคำบรรยายในชั้นเรียน การอ่านหนังสือและทำการบ้าน การเข้าห้องสมุด การจัดกิจกรรมทางวิชาการ

ชีวิตนักศึกษาด้านการเมืองการปกครอง หมายถึง แนวทางและวิธีการการประพฤติปฏิบัติของนักศึกษาเกี่ยวกับสิทธิหรือผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการเรียกร้อง เคลื่อนไหวกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์ และเพื่อความถูกต้อง ยุติธรรมต่าง ๆ ด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

มหาวิทยาลัยและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองของนักศึกษาจะได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้ร่วมมือหาแนวทางและกำหนดนโยบายในการป้องกันปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ที่จะผลต่อการพัฒนาชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และจะได้สนับสนุน ส่งเสริมได้อย่างสอดคล้อง เหมาะสม